

METODA PROJEKTU¹

Jest to przedsięwzięcie edukacyjne o zaplanowanym charakterze i konkretnie określonym celu. Polega na tym, że uczniowie realizują zadania w oparciu o przemyślane wcześniej założenia. Najważniejszym elementem projektu jest samodzielna praca uczniów rozwijająca ich zdolności, zainteresowania poznawcze, a także umiejętności planowania i realizowania działań. Duże znaczenie ma też umiejętność pracy zespołowej, wdrażanie do odpowiedzialności za działania grupy i wkład swojej pracy. Jest to metoda twórczego rozwiązywania problemów, dlatego rozwija myślenie, kreatywność i wyobraźnię uczniów. Nauczyciel pełni rolę doradcy, udziela pomocy, wskazówek i wyjaśnień (w zależności od możliwości rozwojowych dzieci).

Projekt wymaga szerokiego spojrzenia, wyjścia poza szkolne nauczanie, dostrzeganie rzeczy i zjawisk we wzajemnych związkach. Wymaga wysiłku intelektualnego, aktywności przy zdobywaniu wiedzy o świecie z rozmaitych źródeł informacji. W projekcie wiedza ucznia, jego umiejętności i postawy ściśle są ze sobą sprzężone, pozwalają zdobywać nowe doświadczenia edukacyjne w sferze społecznej, kulturowej, komunikacyjnej – jest to jedna z wartościowszych metod zdobywania i porządkowania wiedzy dziecka o świecie.

W programie *Edukacja dla przyszłości. Uczmy się uczyć poznając siebie i świat* zaplanowano do realizacji sześć projektów badawczych. Wszystkie są tematycznie związane z bliskim otoczeniem życia dziecka i dotyczą zagadnień regionalnych i społecznych. Oparte są o zasadę współpracy rówieśników z klasy, ale też obejmują relacje międzygeneracyjne, co sprzyja międzypokoleniowej konsolidacji. Zatem proponowane projekty wynikają zarówno z celów wychowawczych, jak i dydaktycznych realizowanych w edukacji wczesnoszkolnej. Dobrze integrują wielopłaszczyznowe zadania edukacyjne, wdrażają do samodzielnego uczenia się, rozwijają myślenie krytyczne i predyspozycje intelektualne, a także wyzwalały postawy przedsiębiorcze. Ponadto wdrażają do wyrażania swoich opinii, ale i słuchania argumentów innych uczniów, uczą kompromisu, dokonywania oceny i samooceny.

Nauczanie metodą projektu wymaga opracowania przez nauczyciela klarownej instrukcji zawierającej jasne i konkretne wskazówki dla uczniów, wyjaśniające na czym polega praca tą metodą aktywizującą.

¹ Uwaga metodyczna do wszystkich proponowanych projektów: To nauczyciel decyduje, biorąc pod uwagę wiek dziecka i jego możliwości rozwojowe, w jakim zakresie projekt będzie realizowany i w której klasie. Formułowane dla grup pytania są treściowo obszerne, dlatego z propozycji można wybrać tylko np. 1 lub 2 pytania. Podejście nauczyciela elastyczne i rozsądne da dzieciom poczucie satysfakcji i sprawstwa w działaniu metodą projektu edukacyjnego.

Przygotowanie przez nauczyciela instrukcji do projektu edukacyjnego²

Nauczyciel pracując metodą projektu badawczego powinien uwzględnić następujące elementy:

- Temat projektu (jego cel),
- Zadania, jakie trzeba zrealizować i czas realizacji,
- Źródła informacji (z jakich materiałów skorzystać, osoby, instytucje),
- Terminy konsultacji uczniów z nauczycielem,
- Termin prezentacji, czas na prezentację, sposoby prezentacji (rodzaj prezentacji – rezultat),
- Kryteria oceny projektu,
- Członkowie 5–6-osobowych grup, jasno określić kto za co odpowiada (każdy powinien być za coś odpowiedzialny; na początku można dopuszczać dobór dzieci do grup według ich uznania, bo wtedy mają do siebie zaufanie – zazwyczaj te wybory dokonują się pomiędzy najbliższymi przyjaciółmi/kolegami). W każdej grupie należy wybrać lidera grupy.

Przebieg zajęć

- 1) Zainicjowanie tematu projektu:
 - Temat może proponować nauczyciel,
 - Nauczyciel może dać uczniom kilka tematów do wyboru,
 - Nauczyciel może określić obszar tematyczny, a tematy mogą proponować uczniowie.
- 2) Wybór tematu (lub sformułowanie, gdy proponuje go nauczyciel).
- 3) Omówienie celu projektu (mogą w ten etap być włączeni uczniowie) – warto uświadamiać dzieciom, co nam da realizacja projektu.
- 4) Odniesienie do instrukcji projektu, ustalenie:
 - Zadań do realizacji przez poszczególne grupy (5–6-osobowe),
 - Dobór dzieci do grup, wybór lidera w każdej grupie,
 - Określenie konkretnego czasu na realizację zadań projektowych,
 - Ustalenie kontaktu z nauczycielem – konsultacje w trakcie realizacji projektu,
 - Z jakich informacji korzystać, z jakich źródeł (np. osoby, instytucje, książki, Internet),
 - Terminu prezentacji projektów przez grupy i czasu przeznaczonego na prezentację,
 - Sposobu prezentacji rezultatów projektu (np. notatki na plakacie, zdjęcia, nagrania głosowe, ilustracje lub mapa myśli, krótka prezentacja multimedialna, opracowanie materiałów i zebranie ich w segregatorze itp.),
 - Wypracowanie z uczniami kryteriów oceny projektu (np. systematyczność pracy, zaangażowanie wszystkich osób, podział zadań w grupie, wykorzystanie różnych źródeł informacji, sposób prezentacji, w tym język, jasność wypowiedzi, porządkowanie treści, udział całej grupy itp.)

UWAGA:

- W ogólnej instrukcji nauczyciel może nanosić zmiany, może dokonywać korekt (np. co do harmonogramu projektu).
- Przyjęcie harmonogramu projektu jest zawarciem kontraktu, który obowiązuje nauczyciela i uczniów.

² Ta instrukcja jest uniwersalna, dlatego przydatna może być do każdego tematu opracowanego metodą projektu edukacyjnego. Instrukcję przygotowano na podstawie: B. Kubiczek, *Metody aktywizujące*, Wydawnictwo NOWIK, Opole 2009, s. 88-89; I. Dzierzgowska, *Jak pracować metodami aktywnymi*, Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2004, s. 35-36.

Temat:

Oprowadzamy zagranicznych przyjaciół po ciekawych miejscach w naszej miejscowości

Cele ogólne:

- wzbogacanie wiedzy o historii oraz kulturze lokalnej i narodowej
- poznawanie innych kultur i języków
- rozwijanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji oraz z wiedzy i doświadczenia innych ludzi
- doskonalenie współpracy w grupie
- rozwijanie umiejętności porozumiewania się z dziećmi z innych krajów
- nabywanie umiejętności planowania działań
- rozwijanie postaw otwartości na inne kultury i odmienność narodową
- rozwijanie odpowiedzialności za inne osoby, które ma się pod opieką
- kształtowanie postaw patriotyzmu i poczucia związku z kulturą lokalną

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi opowiedzieć ciekawostki historyczne, legendy, zwyczaje wiążące się z jego miejscowością
- zna elementy kultury lokalnej (np. strój ludowy, pieśni, tańce, potrawy)
- zna najważniejsze zabytkami swojej miejscowości, rozróżnia je i umie o nich krótko opowiedzieć
- wspólnie z uczniami z klasy ustala: listę miejsc wartych pokazania zagranicznym gościom oraz planuje aktywność dla gości (np. muzeum – zwiedzanie, dom kultury – zajęcia taneczne lub plastyczne itp.); listę słów i zwrotów z języka polskiego, których można nauczyć zagranicznych kolegów
- korzysta z różnych źródeł informacji, prowadzi rozmowy i obserwacje, dokumentuje swoje spostrzeżenia
- zgodnie współpracuje z kolegami w procesie gromadzenia informacji, tworzenia materiałów do projektu i prezentacji zebranego materiału

Metoda nauczania:

Projekt edukacyjny badawczy (zespołowy).

Forma organizacji zajęć:

Grupowa praca zróżnicowana.

Realizacja projektu:

ETAP 1

1. Omówienie celów i zadań projektu. Dzieci powinny mieć możliwość decydowania o tym, co chcą zaprezentować rówieśnikom z zagranicy np.:
 - Kultura polska i lokalna (np.: zwyczaje, święta, stroje ludowe, pieśni narodowe i regionalne, potrawy polskie i regionalne, prezentację zabytków);
 - Historia (legends, ważne fakty z historii Polski i miejscowości);
 - Prezentacja języka polskiego;
 - Rozrywka (np.: festyny, imprezy lokalne, miejscowe atrakcje turystyczne, kina, dom kultury, muzea, zoo, wesołe miasteczko itp.).

Zachęcenie dzieci do korzystania z różnych źródeł informacji: Internet, telewizja lokalna, prasa lokalna, książki, przewodniki, lista osób do przeprowadzenia wywiadów, afisze, plakaty.

Przydział zadań dla grup:

Grupa 1

Uczniowie szukają informacji i sposobów prezentacji polskiej kultury: stroje ludowe, tańce, pieśni, potrawy, zwyczaje, tradycje.

Można zabrać gości zagranicznych na występ regionalnego zespołu pieśni i tańca lub zorganizować w klasie własny pokaz taneczny. Urozmaiceniem mogłaby być próba nauczenia gości elementów tańca ludowego. Pomocna może być płyta z nagraniem tańca w wykonaniu dowolnego zespołu lub własnym, członkowie grupy mogą zatańczyć taniec regionalny. Prezentacja zwyczajów: zdjęcia, opowiadania, książki. Jeśli wizyta gości ma przypadać na jakiś okres świąteczny – zaplanowanie wspólnego uczestnictwa w przygotowaniach i obchodach świątecznych. Zaplanowanie wspólnego posiłku regionalnego – w projekcie należy wtedy uwzględnić: menu, listę zakupów, sposób wykonania – przepis.

Grupa 2

Język polski i zabytki – członkowie grupy wykonują samodzielnie minisłowniczek języka polskiego. Zastanawiają się, jakie słowa i zwroty powinny znaleźć się w takim słowniczku (burza mózgów, analiza rozmówek obcojęzycznych, słowników ortograficznych).

Zabytki: spisanie listy najważniejszych zabytków polskich i lokalnych. Zgromadzenie o nich informacji, zdjęć, rycin (analiza albumów, przewodników, zdjęć, tablic pamiątkowych, wykonywanie własnych fotografii).

Grupa 3

Historia Polski i miejscowości. Uczniowie tworzą listę ważnych wydarzeń z historii Polski, o których mogą opowiedzieć zagranicznym gościom. Szczególnie ważne są te wydarzenia, które wiążą się ze świętami narodowymi. Uczniowie powinni zebrać informacje o wydarzeniach historycznych wiążących się z najslawniejszymi zabytkami polskimi (np. Wawel, Zamek Królewski w Warszawie) oraz tymi, które znajdują się na terenie miejscowości (analiza książek, broszur i źródeł internetowych, rozmowy z rodzicami czy z nauczycielem historii). Proponowane pytania do wywiadu:

- Jakie są ważne wydarzenia historyczne, o których moglibyśmy opowiedzieć zagranicznym gościom?
- Kiedy te wydarzenia miały miejsce?
- Dlaczego te wydarzenia są ważne dla naszego kraju?

Grupa 4

Rozrywka. Uczniowie przygotowują listę miejsc w swojej miejscowości, które mogą dostarczyć rozrywki, np.: teatry, kina, wesołe miasteczko, sala zabaw, dom kultury. Ważne jest utworzenie listy atrakcji lokalnych, imprez, które będą się odbywać w trakcie wizyty gości, np. festynów, odpustów, imprez z lokalnym jedzeniem, turniejów tanecznych itp. (analiza lokalnej prasy, informacji w lokalnej telewizji, plakatów, afiszy, ogłoszeń duszpasterskich w kościele, ulotek znajdujących się w bibliotekach, czytelnich, domu kultury).

ETAP 2

Prezentacja materiałów zgromadzonych przez grupy.

ETAP 3

Ocena prac zgodnie z wcześniej ustalonymi zasadami. Uczniowie oceniają własne prace i prace innych zespołów. Zaproponowanie ostatecznego planu atrakcji dla zagranicznych gości oraz kompletu materiałów np. promujących nasz kraj i środowisko lokalne.

ETAP 4

Podsumowanie – można wykonać w formie rundki myślowymi kapelusami de Bono: dzieci odpowiadają na pytania:

- Co jest zaletą mojego kraju, miejscowości? Co zaproponować zaproszonym zagranicznym gościom? – żółty kapelusz.
- Co jest minusem naszej miejscowości? Czego nie należy (i dlaczego) pokazywać zagranicznym gościom? – czarny kapelusz.
- Co mnie cieszy w spotkaniu z rówieśnikami z zagranicy? Czego się obawiam, dlaczego? – czerwony kapelusz.
- Co można byłoby zrobić, by nasi goście polubili Polskę i Polaków – mieli miłe wspomnienia z pobytu u nas? – zielony kapelusz.